

A magyar és az osztrák szakképzési rendszerek

DigiUp 4.0

Upskilling digitaler Kompetenzen von Jugendlichen um Fachkräftemangel der Industrie 4.0 entgegenzuwirken

INTERREG V-A Österreich-Ungarn

A magyar és az osztrák
szakképzési rendszerek
Piacsek László Zoltán
© BFI Burgenland
December 2022

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. Magyarország.....	3
1.1. A Szakképzés 4.0 Stratégia, a magyar szak- és felnőttképzést meghatározó jogszabályok.....	3
1.2. Középfokú szakképző intézmények.....	13
1.2.1. A szakképzési törvény hatálya alá tartozó szakképző intézmények és tevékenységeik.....	15
1.2.2. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény hatálya alá tartozó szakképző intézmények és tevékenységeik	19
1.3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségei (felnőttképzés, okleveles technikus képzés).....	20
2. Ausztria.....	23
2.1. Bevezetés.....	23
2.2. Az osztrák középfokú szakképzési rendszer bemutatása.....	24
2.3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségei (felnőttképzési lehetőségek) Ausztriában.....	30
3. A magyar és az osztrák szakképzési rendszer összehasonlítása	31
Irodalomjegyzék	34

Bevezetés

A tanulmány bemutatja a magyar és az osztrák szakképzési rendszereket. A magyar szakképzést szabályozó dokumentumok és jogszabályok felvonultatásán túl a szakmai anyag részletesen bemutatja a magyar és az osztrák szakképző intézményeket és képzés szerzési lehetőségeket. A tanulmány elolvasását ajánljuk szülőknek, pedagógusoknak, valamint duális képzőhelyek oktatóinak és a szakképzésben közreműködő munkatársainak. A tanulmány célja a tájékoztatás és a tájékozódás segítése a magyar és az osztrák szakképzési rendszerekben. A tanulmány a **DigiUp 4.0** projekt keretében került összeállításra.

1. Magyarország

2020. szeptemberében új szakképzési és felnőttképzési rendszer került bevezetésre Magyarországon. Az új szak- és felnőttképzés, a 2012-ben kialakított (a felnőttképzés esetében 2013-ban átalakított), majd 2016-ban módosított rendszert váltotta, mely a felnőttképzést tekintve 2022. december 31-ével, a szakképzést tekintve a 2024/2025-os tanévben fut majd ki.

1.1. A Szakképzés 4.0 Stratégia, a magyar szak- és felnőttképzést meghatározó jogszabályok

A Szakképzés 4.0 Stratégiát (továbbiakban: Stratégia) a Magyar Kormány 2019 március 28-án fogadta el. A Stratégia egyrészt a munkaerőpiac megváltozott elvárásaira, kihívásaira, az automatizáció, a digitalizáció és az informatika szakmákban megjelenő egyre erősödő jelenlétére reflektál, valamint a Kormány a Stratégia által felvázolt, a Stratégia alapján kialakítandó új rendszereken keresztül több, korszerűbb, rugalmasabb és elérhetőbb lehetőségeket kíván biztosítani a társadalom tagjainak az egész életen át tartó tanuláshoz. A Stratégia számba veszi az Ipar 4.0 következtében megváltozott munkaerőpiaci változásokat és munkaadói elvárásokat. Elemzi az akkori magyarországi szak- és felnőttképzési rendszereket, azok problémáit, majd bemutatja az új, a Stratégia alapján bevezetni kívánt (és azóta be is vezetett) szak- és felnőttképzési rendszerek alapjait.

A Stratégia legfontosabb megállapításai a munkaerőpiac elemzése alapján¹:

- **„A további gazdasági növekedés feltétele a hatékonyságnövekedés.**
- **A hatékonyságnöveléshez magasabb képzettségi szint szükséges.**
- **A képzési szerkezetnek és tartalomnak is követnie kell az automatizáció okozta változásokat.**
- **A digitalizált munkakörnyezetben megváltoznak a kompetencia-elvárások.**
- **Az elmúlt időszak dinamikus keresetnövekedése növeli a magyar munkahelyek presztízsét.**
- **Az álláskeresők száma folyamatosan csökken, kisebb a munkaerő-tartalék.**
- **A munkaerő-tartalékokra fókuszáló speciális képzések, átképzés szükségesek.”**

A Stratégia szerint a 2019-ben működő szakképzési és felnőttképzési rendszerek legnagyobb kihívásai, kulcsproblémái²:

1. *„A duális képzéshez szükséges ágazati kompetenciák hiánya.*
2. *Kínálatvezérelt képzés.*
3. *Duális képzésben nem vesznek részt a vállalkozások megfelelő számban, a duális képzésben részt vevő diákok száma elmarad az európai átlagtól.*
4. *A pályaeorientáció területén több szervezet dolgozik párhuzamosan, jelentős források felhasználásával, ám ez nem jelenik meg a beiskolázási eredményekben.*
5. *A szakképzés infrastruktúrája és felszereltsége az elmúlt évben elindított fejlesztési programok ellenére nagyrészt leromlott, nem jelent valós alternatívát a pályaválasztó diákok számára.*
6. *Magas a végzettség nélküli iskolaelhagyók aránya.*
7. *A szakmai képzés struktúrája nem elég rugalmas, működése nem hatékony, irányítása lehetne professzionálisabb.*
8. *A középfokú szakmai képzésnek nem működik a kapcsolata a felsőoktatással az elvárt szinten, ezért (is) választják sokan az általános gimnáziumokat.*

¹ Szakképzés 4.0 Stratégia, 16-17. oldal

² Szakképzés 4.0 Stratégia, 36. oldal

9. *A szakmai tantárgyakat oktató pedagógusok közül kevesen vesznek részt vállalati helyszíni továbbképzéseken, így tudásuk nem tudja követni megfelelően a technológiai fejlődést. Magas a pályaelhagyó oktatók száma a gazdaság által kínált magasabb jövedelem miatt. A következő időszakban bekövetkező nyugdíjba vonulási hullám miatt tudatosabb humánerőforrás-tervezés szükséges.*
10. *A felnőttoktatás és felnőttképzés nem kínál kellően rugalmas tanulási lehetőséget, nem kifejezetten a gazdaság igényeire fókuszál, hatékonysága nem megfelelő.”*

A Stratégia szerint a szakmai képzés fejlesztésének három pillére³:

1. **„A vonzó környezet.** Olyan minőségű épületeket, oktatótermeket, tanműhelyeket, sport- és szabadidős tereket kell kialakítani, amely **valós, vonzó alternatívát** jelent a pályaválasztás előtt álló fiatalok és szüleik számára.
2. **A karrier lehetősége.** A fiatalok és a felnőttek számára is rugalmas, kiszámítható karrier lehetőségét kell megalapozni a szakmai képzéssel. A technikum befejezésekor a diákoknak versenyképes végzettséget, a gazdaság által elvárt tudást kell kapniuk, ami **biztos egzisztenciát és magas jövedelmet** nyújt. A technikus szakmai vizsgát követően a diákok a **szakmai vizsgájuk eredményétől függően jelentős többlet pontszámot kapnak, ami alapján egyenes út vezet a szakirányú felsőoktatásba.**
3. **Naprakész tudású oktatók.** A szakmai képzésben kiemelt jelentősége van annak, hogy az elméleti és gyakorlati szakmai oktatók tudása naprakész legyen, képesek legyenek követni az ágazat technológiájának fejlődését.”

A Stratégia alapján a Magyar Országgyűlés 2019. november 19-én fogadta el az új **Szakképzésről szóló törvényt** (2019. évi LXXX. törvény). A szakképzési törvény megalkotásával párhuzamosan a felnőttképzési törvény (2013. évi LXXVII. törvény) is módosításra került. Mindkét törvényhez 2020. február 7-én, kormányrendeletek formájában végrehajtási rendeletek kerültek elfogadásra. Ezek lettek a 12/2020. Kormányrendelet a szakképzési törvényhez, valamint a 11/2020. Kormányrendelet a

³ Szakképzés 4.0 Stratégia, 39. oldal

felnttkpzési törvényhez. Ezen jogszabályok alapján kerültek bevezetésre az új szak-, és felnttkpzési rendszerek 2020. szeptember elsején.

A rendszerek struktúrájának és az intézmények elnevezésének átalakításán túl fontos változást jelentett, hogy a korábbi Országos Képzési Jegyzék (továbbiakban: OKJ), mely 1993-ban került bevezetésre, és 1998-tól a szakképzésben is általánosan alkalmazásra, a korábbi szak- és felnttkpzési rendszerekkel együtt szintén kivezetésre került.

Az OKJ-t az új rendszerben a **Szakmajegyzék** váltotta fel, mely már nem önálló jogszabályban került kihirdetésre, hanem a szakképzésről szóló törvény végrehajtási rendeletének 1. számú melléklete tartalmazza. A korábbi OKJ-ban, az arra épülő szakképzési szabályozó alapdokumentumok a Szakmai és Vizsgakövetelmények, illetve a Szakképzési Kerettantervek voltak. A **Szakmajegyzékre** épülő szakképzési alapdokumentumok a **Képzési és Kimeneti Követelmények**, illetve a **Programtantervek**.

A **Szakmajegyzék** a kizárólag szakképző intézményben szakmai oktatás keretében elsajátítható szakmákat tartalmazza.

A Szakmajegyzék felépítése:

- Ágazatok felsorolása, melyekbe a szakmák be vannak sorolva.
- Azonosító számok. A szakmák azonosító számmal rendelkeznek. Az első számjegy a Magyar Képesítési Keretrendszernek megfelelően 4-es, vagy 5-ös. Ezt követi a képzési terület négyjegyű azonosító száma, majd az ágazati besorolás kétjegyű száma, és végül a szakma azonos ágazaton belüli sorszáma. A szakmák azonosító száma tehát kilenc jegyű.
- A szakma megnevezése.

- A szakma szakmairánya (amennyiben van neki, pl: a Villanszerelő szakma esetében: Épületvillamosság, vagy Villamos hálózat, vagy Villamos készülék és berendezés)
- A szakmai oktatás időtartama (alapfokú iskolai végzettséggel, vagy érettségi végzettséggel).
- A szakmához rendelt Digitális Kompetencia Keretrendszer szerinti szint meghatározása (8 szintű skála: 1-2 alapszint, 3-4 középszint, 5-6 haladó szint, 7-8 mester szint).

A Szakmajegyzék 28 ágazatba, illetve alágazatba sorolva tartalmazza a szakmákat (jelenleg 179-et), melyek az alábbiak.

1. Bányászat és kohászat	15. Közlekedés és szállítmányozás - közlekedés alágazat
2. Egészségügyi technika	16. Közlekedés és szállítmányozás - szállítmányozás alágazat
3. Egészségügy	17. Kreatív - kreatívipar alágazat
4. Elektronika és elektrotechnika	18. Kreatív - kreatív vizuális alágazat
5. Élelmiszeripar	19. Kreatív - kreatív színház- és hangtechnika alágazat
6. Építőipar	20. Mezőgazdaság és erdészet
7. Épületgépészet	21. Oktatás
8. Fa- és bútorigar	22. Rendészet és közszolgálat
9. Gazdálkodás és menedzsment	23. Specializált gép- és járműgyártás
10. Gépészet	24. Sport
11. Honvédelem	25. Szépészet
12. Informatika és távközlés	26. Szociális
13. Kereskedelem	27. Turizmus-vendéglátás
14. Környezetvédelem és vízügy	28. Vegyipar

A Képzési és Kimeneti Követelmények a szakképzésről szóló törvény alapján:

A szakmák Képzési és Kimeneti Követelményei az oktatásukra és vizsgáztatásukra vonatkozó ellenőrzési, mérési és értékelési rendszer kialakítását és működését biztosítják. A Képzési és Kimeneti Követelményekben - részszakmaként - meghatározható a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé.

A Képzési és Kimeneti Követelmények felépítése:

1. A szakma alapadatai (ágazat megnevezése, szakma megnevezése, a szakma azonosító száma, a szakma szakmairányai, a szakma Európai Képesítési

EUROPEAN UNION

- Keretrendszer szerinti szintje, a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje, az ágazati alapoktatás megnevezése, a kapcsolódó részsakmák megnevezése, az egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama, szakképző iskolai, vagy technikumi, illetve érettségire épülő oktatásban)
2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása
 3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám(ok)
 4. A szakképzésbe történő belépés feltételei (iskolai előképzettség, alkalmassági követelmények, foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat szükséges-e, pályaalkalmassági vizsgálat szükséges-e)
 5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek (eszközjegyzék ágazati alapoktatásra és eszközjegyzék szakirányú oktatásra)
 6. Kimeneti követelmények [az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása, az ágazati alapoktatás szakmai követelményei (Készségek, képességek, Ismeretek, Elvárt viselkedésmódok, attitűdök, Önállóság és felelősség mértéke), a szakirányú oktatás szakmai követelményei (Készségek, képességek, Ismeretek, Elvárt viselkedésmódok, attitűdök, Önállóság és felelősség mértéke)]
 7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai
 8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai
 9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek
 10. Részsakma leírása, szabályozása (amennyiben van)

Programtervek

A szakma azonosítására szolgáló alapadatokon kívül a programterv tartalmazza:

- a) a tananyagegységeket, azok célját, tartalmát, terjedelmét és a tananyagegységekhez rendelt időkeretet,
- b) az egyes tananyagegységek
 - ba) évfolyamonkénti ajánlott megoszlását,
 - bb) oktatójának képesítési követelményeit és
 - bc) alkalmazott képzési módszereit,

c) a végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint az oktatáshoz kapcsolódó egyéb speciális feltételeket és ezek biztosításának módját és

d) - rendvédelmi szakképző intézmény esetében - a gyakorló szolgálat rendvédelmi szervnél történő megvalósításának tartalmát, szakmai követelményeit és megkezdésének feltételeit.

A programtervnek biztosítania kell, hogy

a) ágazatonként szakképző iskolában a kilencedik évfolyamon, a technikumban a kilencedik és tizedik évfolyamon azonos ágazati alapozó ismeretek kerüljenek oktatásra,

b) a szakképző iskolában a kötelező foglalkozások megtartásához a kilencedik-tizenegyedik évfolyamon együttesen rendelkezésre álló időkeret harminchárom százaléka a közismereti kerettantervben meghatározottak átadásához álljon rendelkezésre és

c) a technikumban a kilencedik-tizenkettedik évfolyamon a kötelező foglalkozások megtartásához együttesen rendelkezésre álló időkeret legalább hatvan százaléka a közismereti kerettantervben meghatározottak átadásához álljon rendelkezésre.

A programterveknek tartalmazniuk kell a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet.

*A szakképző intézményekben a nevelő és oktató munka a szakképzésben kötelezően alkalmazandó Képzési és Kimeneti Követelmények és a Programtervben - a szakmai oktatás kötelező foglalkozásai összesített számának kivételével - ajánlásként megfogalmazottak figyelembevételével kidolgozott **szakmai program** szerint folyik.*

A kivezetésre került OKJ-ban szakképesítések szerepeltek. Az új szak- és felnőttképzésben, az új jogszabályokban és szabályozó dokumentumokban új képesítési kategóriák jelentek meg.

„A szakmák

Államilag elismert középfokú végzettséget és szakképzettséget (**szakmát**) tanúsít és egy vagy több foglalkozás valamennyi munkakörének betöltésére képesít:

- a **technikumban** szerzett **oklevél** és a
- a **szakképző iskolában** szerzett szakmai **bizonyítvány**.

A szakmákat a **Szakmajegyzék** tartalmazza. Szakmát csak és kizárólag technikumban és szakképző iskolában lehet tanulni iskolai végzettségtől, előképzettségtől és életkortól függően tanulói, vagy felnőttképzési jogviszonyban. A szakképző iskolában tanulható szakmák (melyeknek 4-es számmal kezdődik az azonosító számuk) alapvető bemeneti feltétele az általános iskolai végzettség. A technikumban tanulható szakmák (melyeknek 5-ös számmal kezdődik az azonosító számuk) bemeneti feltétele nyolcadik osztályt követően az általános iskolai végzettség (5, illetve 6 évfolyamos képzések közismerettel), gimnáziumot követően pedig a középiskolai érettségi (közismeret nélküli 2, illetve 3 évfolyamos képzések). További beiratkozási feltételek lehetnek az egészségügyi alkalmasság, illetve a pályaalkalmasság is.

A részzszakmák

Bizonyos szakmák Képzési és Kimeneti Követelményei magukban foglalnak **részzszakmákat**, illetve hozzájuk tartozó bemeneti-, képzési- és vizsgakövetelményeket is. **Részzsakma** megszerzéséről kiállított **szakmai bizonyítvány**:

- **szakképesítést**,
- ha a részzszakmára történő felkészítés dobbantó program keretében és műhelyiskolában történt, **államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképesítést** tanúsít és
- **legalább egy munkakör betöltésére** képesít.

Részzsakma tanulható szakképző intézményekben és engedéllyel rendelkező felnőttképzőknél is, részzszakmában szakmai vizsga tehető és szakmai bizonyítvány szerezhető szakképző intézményekben és akkreditált vizsgaközpontokban.

EUROPEAN UNION

A szakképzési törvény két oktatási/képzési kategóriát határoz meg. **Szakmák és részsakmák** oktatását a **szakmai oktatás** kategóriájába, a **szakképesítések** oktatását a **szakmai képzések** körébe sorolja.

A szakképesítések

A **szakképesítések** nem szerepelnek a Szakmajegyzékben. A szakképesítések bemeneti-, képzési- és vizsgakövetelményeit **Programkövetelmények** szabályozzák.

A szakképesítésekhez kapcsolódóan megszerzett **képesítő bizonyítvány**:

- *államilag elismert, önálló végzettségi szintet nem biztosító szakképesítést tanúsít.*

Szakképesítés tanulható szakképző intézményekben és engedéllyel rendelkező felnőttképzőknél is, szakképesítésben képesítő vizsga és bizonyítvány akkreditált vizsgaközpontokban szerezhető.”⁴

A **szakképesítések** olyan képesítések, melyek azért nem kerültek be a Szakmajegyzékbe, mert:

- nem ipari/kereskedelmi jellegűek (pl. művészeti szakképesítések), vagy
- az elvégzésükhöz, az általuk végzendő tevékenységek végzéséhez szükséges megszerzendő kompetenciák elsajátításához nincs szükség annyi időre, mint amennyire a Szakmajegyzékben szereplő szakmákéhoz, vagy
- a korábbi OKJ-ban szereplő ráépülő képesítések utódaiként, meglévő képesítés birtokában, magasabb szintű, vagy adott területen újabb kompetenciák megszerzését biztosítják (pl. üzletvezető).

Programkövetelmények és a szakmai képzések képzési programja (a szakképzési törvény alapján)

A szakmai képzésekhez kapcsolódóan megszerzhető szakképesítések kimeneti követelményei **programkövetelményekben** vannak meghatározva. A szakmai képzések a szakképző intézmények, illetve a felnőttképzők által összeállított **képzési programok** alapján folynak. A **Programkövetelmények** és a szakmai képzések **képzési programjai** nem sérthetik más személy szabadalmi vagy szerzői jogát és

⁴ <https://kepzesbaranya.hu/kepzesi-kategoriak/>

szakmai tartalmuk nem lehet azonos a Szakmajegyzékben szereplő szakma Képzési és Kimeneti Követelményekben meghatározott tartalmával. A Programkövetelményekről a szakképzésért felelős miniszter elektronikus nyilvántartást vezet. A Programkövetelmények és a Programkövetelményekről vezetett nyilvántartás nyilvános. Elérési felületük: <https://ikk.hu/p/szakkepesites>.

Programkövetelményre, annak módosítására és törlésére a szakképzésért felelős miniszternek bárki javaslatot tehet. Az eljárásban az ügyintézési határidő három hónap.

A Szakmai képzések és a felnőttképzések **Képzési programjainak** felépítése, kötelező tartalmi elemei (*felnttökképzésről szóló törvény 12. § (1) alapján*):

- a) a képzés megnevezése,
- b) a képzés során megszerezhető kompetenciák felsorolása,
- c) a képzésbe való bekapcsolódás és részvétel feltételei, a képzés célja és célcsoportja,
- d) a tervezett képzési idő,
- e) a képzés tananyagegységei, azok célja, tartalma, a tananyagegységekhez rendelt óraszámok és a tananyagegységek megvalósítása során alkalmazott képzési módszerek és munkaformák, valamint a kontaktórától eltérő munkaformák alkalmazása esetén, ha az a képzés óraszámába beszámítható, a beszámítható óraszámok,
- f) a zárt rendszerű elektronikus távoktatás kivételével - a maximális csoportlétszám,
- g) a képzésben részt vevő teljesítményét értékelő rendszer leírása,
- h) a képzésről, a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételei,
- i) a képzési program végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételek, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb speciális feltételek és ezek biztosításának módjai.

Nagymérvű változást jelentett 2020. szeptember elsejétől az is, hogy a köznevelés és a szakképzés elválasztásra került egymástól, bár a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről hatálya alatt is működnek szakképzést végző intézmények.

1.2. Középfokú szakképző intézmények

A szakképző intézmény tevékenysége (szakképzési törvény alapján)

A szakképző intézményben a szakmajegyzékben meghatározott szakmára felkészítő szakmai oktatás és szakképesítésre felkészítő szakmai képzés folyik. A szakmai oktatás a képzési és kimeneti követelmények alapján

- a) ágazati alapoktatásban és
- b) szakirányú oktatásban

történik.

A szakmai oktatás, tehát két szakaszra oszlik, ágazati alapoktatásra és szakirányú oktatásra.

A szakmai oktatás keretében az ágazati alapoktatással és a szakirányú oktatással párhuzamosan vagy attól függetlenül a közismereti kerettanterv szerinti oktatás folyik. A szakmai vizsgára történő felkészítés a szakképző intézmény feladata, amely a kötelező foglalkozások keretében történik. A szakmai vizsgára történő felkészülést a szakképző intézmény választható foglalkozások biztosításával is segíti. A szakmai vizsgára a képzési és kimeneti követelmények szerinti felkészítésért a szakképzési munkaszerződéssel rendelkező tanuló tekintetében a duális képzőhely a szakképző intézménnyel közösen felel.

Felnőttképzésben, második szakma tanulása esetén, vagy érettségit követő szakképzésben már nincs közismereti oktatás, csak ágazati alapoktatás (amennyiben arról nem lehet felmenteni a résztvevőt), majd szakirányú oktatás.

A tanuló állami juttatásai (szakképzési törvény alapján)

A tanuló ahhoz a szakképző intézményben szervezett szakmai oktatáshoz kapcsolódóan, amelyben ingyenesen vesz részt

a) az első szakma megszerzésével összefüggésben

aa) - a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel részt vevő tanuló kivételével - ösztöndíjra és

ab) egyszeri pályakezdési juttatásra,

b) rászorultsági helyzete és jó tanulmányi eredménye alapján pályázat útján támogatásra jogosult.

A tanuló továbbá diákigazolványra is jogosult.

A tanulói jogviszony és a felnőttképzési jogviszony (szakképzési törvény alapján)

A szakképzésben

a) a tanuló tanulói jogviszonyban,

b) a képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban

áll.

A tanulói jogviszony a szakképző intézmény és a tanuló között, a felnőttképzési jogviszony a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között jön létre. Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a nappali rendszerű szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyikben a tanuló a huszonötödik életévét betölti. A felnőttképzési jogviszony keretében folyó szakmai oktatásban (tehát szakmára felkészítő oktatásban) a szakmai oktatás időtartama legfeljebb a negyedére, a kötelező foglalkozások száma legfeljebb a nappali rendszerű szakmai oktatás kötelező foglalkozásai számának negyven százalékáig csökkenthető. A szakképző intézmény szakmai programjában meghatározottak szerint a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy korábbi tanulmányait, megszerzett ismereteit és gyakorlatát az adott szakmai oktatásra, illetve szakmai képzésre előírt - megegyező tartalmú - követelmények teljesítésébe be kell számítani. A beszámítás alapján a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítheti. Felnőttképzési jogviszonyban, képzésben résztvevő a duális képzés során megszervezett szakirányú oktatását saját munkahelyén is teljesítheti. Szakmai képzés (tehát szakképesítésre történő felkészítés) kizárólag felnőttképzési jogviszonyban szervezhető.

Az ágazati alapoktatás és ágazati alapvizsga (szakképzési törvény alapján)

A szakképző intézményben a szakirányú oktatást megelőzően ágazati alapoktatás folyik. Az ágazati alapoktatás magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a Képzési és Kimeneti Követelményekben meghatározottak szerint. Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni. Az ágazati alapoktatás ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit méri. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát. Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát a Képzési és Kimeneti Követelmények határozzák meg. A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény feladatellátási helye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja. Az ágazati alapvizsga teljesítését a bizonyítványba kell bejegyezni.

1.2.1. A szakképzési törvény hatálya alá tartozó szakképző intézmények és tevékenységeik

A Szakképző iskola (szakképzési törvény alapján)

A szakképző iskolának

a) az adott szakma megszerzéséhez szükséges közismereti oktatást és szakmai oktatást magában foglaló, illetve

b) kizárólag szakmai vizsgára felkészítő,

a szakmajegyzékben meghatározott számú évfolyama van.

A szakképző iskola a nem érettségihez kötött szakmák megszerzését biztosítja a tanulók számára, nyolcadik évfolyamot követően három (bizonyos szakmák esetében négy) év alatt, második szakma megszerzése esetén, valamint gimnáziumi érettségit követően közismereti oktatás nélkül pedig két év alatt. A diákok a szakmai oktatás első évében (a két éves képzések esetén az első félévben) ágazati alapoktatásban vesznek részt az iskola tanműhelyében, majd ágazati alapvizsgát tesznek és a tanult

EUROPEAN UNION

ágazaton belül szakmát választanak. Ezt követően a választott szakmájukat tanulják duális képzőhelyen, vagy iskolai tanműhelyben két, illetve bizonyos szakmák esetében három éven keresztül.

Szakképző iskolában a szakmai oktatást (szakképzési törvény alapján):

- szakma megszerzéséhez szükséges kompetenciák fejlesztését célzó **orientációs évfolyam** (azok számára, akik nem tudják nyolcadik osztályban eldönteni, hogy hol tanuljanak tovább), illetve
- **dobbantó program** keretében alapkompétencia-fejlesztés

előzheti meg.

Az **orientációs évfolyam** keretében a tanulók mentorálása, alapkészségeik és kulcskompetenciáik fejlesztése, pályaorientációjuk, életpálya tervezésük elősegítését célzó tevékenység folyik rugalmas tanulásszervezési és személyre szabott oktatási formában.

Magyarországon a tankötelezettség felső határa 16 év. A szakképzés azonban biztosítja rugalmas tanulási utak segítségével, hogy senki se morzsolódjon úgy le a szakképzésből, vagy senki se essen ki úgy az iskolarendszerekből, hogy ne legyen legalább egy képesítése, mellyel munkát tud vállalni. Ezen rugalmas oktatási utak színterei a **dobbantó programok** és a **Műhelyiskolák**.

A **dobbantó programban** az a tanuló vehet részt, aki a megelőző tanév utolsó napjáig a tizenhatodik életévét betöltötte és alapfokú végzettséggel nem rendelkezik.

Műhelyiskola (szakképzési törvény alapján)

A műhelyiskola a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába állásához szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési forma. A műhelyiskola folyamatos mentori támogatással hozzájárul a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy személyes és társas kompetenciáinak fejlesztéséhez és önálló életkezdéséhez szükséges alapismeretek átadásához. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a műhelyiskolában tanulmányokat akkor folytathat, ha

- alapfokú végzettséggel nem rendelkezik és a szakképző iskola dobbantó programját elvégezte vagy
- alapfokú végzettséggel rendelkezik és a 16. életévét betöltötte.

A műhelyiskolában kizárólag részszakma (legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését biztosítja) megszerzésére irányuló felkészítés folyik, amelyet az iskola a tanműhelyében vagy munkahelyi körülmények között, nappali rendszerben, egy-öttfős csoportokban szervez. A részszakma megszerzésének időtartama legalább hat, legfeljebb huszonnégyszázötven nap. A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható.

A Technikum (szakképzési törvény alapján)

A technikumnak

a) az általános műveltséget megalapozó, az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgára felkészítő, valamint a szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulást vagy munkába állást elősegítő, illetve

b) érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő, a szakmajegyzékben meghatározott számú évfolyama van.

A technikum kizárólag érettségi vizsgára történő felkészítést is szervezhet. Az ilyen felkészítésnek két évfolyama van, és az nappali rendszerben nem szervezhető meg.

A technikum célja az általános műveltséget megalapozó érettségi vizsgára, a szakmai vizsgára, a szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulásra, illetve a munkavállalásra történő felkészítés. Technikumban a szakmai oktatást nyelvi előkészítő évfolyam

előzheti meg. A technikum a legtöbb szakma esetében öt, bizonyos szakmák esetében hat évfolyamos. A technikumban az érettségi vizsga megkezdésének feltétele legalább ötven óra közösségi szolgálat teljesítése. Technikumban nyolcadik évfolyamot, vagy megszerzett szakmát, illetve gimnáziumi érettségit követően is lehet tanulmányokat folytatni, az alábbiak szerint:

Nyolcadik évfolyamot követően:

- Az első két évben a tanulók a szakképző intézmény tanműhelyében ágazati alapoktatásban, valamint közismereti oktatásban vesznek részt. A második tanítási év végén a tanulók ágazati alapvizsgát tesznek és a tanult ágazaton belül szakmát választanak. A harmadik, a negyedik és az ötödik évben az érettségire történő közismereti felkészítés mellett a választott szakmájukat tanulják duális képzőhelyen, vagy iskolai tanműhelyben. A negyedik tanév végén a tanulók három tantárgyból - matematikából, magyar nyelv és irodalomból, valamint történelemből - tesznek érettségi vizsgát. Az ötödik év végén érettségiznek idegen nyelvből, valamint akkor teszik le a szakmai vizsgájukat is, mely számukra az ötödik (emelt szintű) érettségi tantárgy.

Szakképző iskolában szerzett szakmát követően:

- Szakképző iskolában szerzett szakmai bizonyítvány megszerzését követően a tanulók két év alatt, nem nappali rendszerben, érettségire történő felkészítésben vehetnek részt.

Technikumban szerzett oklevelet követően:

- A szakképzésről szóló törvény alapján az állam két szakma megszerzését ingyen biztosítja állampolgárai számára, emiatt technikumban egymást követően akár két technikus oklevél is szerezhető.

Gimnáziumi érettségit követően:

- Gimnáziumi érettségit követően a tanulók technikumban csak szakmai oktatásban vesznek részt, közismereti tantárgyakat nem tanulnak. Az első félévben ágazati alapoktatásban vesznek részt az iskola tanműhelyében, majd ágazati alapvizsgát tesznek és a tanult ágazaton belül szakmát választanak.

Ezt követően a választott szakmájukat tanulják duális képzőhelyen, vagy iskolai tanműhelyben másfél éven, vagy bizonyos szakmák esetében két és fél éven keresztül.

1.2.2. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény hatálya alá tartozó szakképző intézmények és tevékenységeik

A Szakiskola (a köznevelési törvény alapján)

A sajátos nevelési igényű tanulók középfokú iskolai nevelése-oktatása céljából a szakiskola a többi tanulóval sajátos nevelési igénye miatt együtt haladni nem tudó tanulók felkészítését végzi. A szakiskolában a sajátos nevelési igény jellegéhez igazodó közismereti oktatás és a szakképzési törvény szerinti szakmai oktatás, illetve szakképesítésre felkészítő szakmai képzés folyik.

A szakiskolában

a) a szakmai oktatás a szakmajegyzékben meghatározott szakmák körében - a sajátos nevelési igény típusától függően - a Képzési és Kimeneti Követelmények, vagy az azok alapján készített speciális kerettantervek szerint,

b) a szakmai képzés Programkövetelmények alapján készített speciális kerettanterv szerint

folyhat.

A tanuló a szakmai oktatásban, vagy szakképesítésre felkészítő szakmai képzésben

a) a szakiskolában vagy

b) a szakképzési törvény szerinti szakképzési munkaszerződéssel duális képzőhelyen

vehet részt.

A szakiskolában az évfolyamok száma a szakmajegyzékben vagy a Képzési és Kimeneti Követelmények illetve a Programkövetelmények alapján készített speciális kerettantervben meghatározott. A szakmai vizsgára, illetve a képesítő vizsgára történő felkészítés a szakiskola feladata, amely a kötelező foglalkozások keretében történik.

A Szakgimnázium (a köznevelési törvény alapján)

A szakgimnázium öt évfolyammal működő, művészeti, pedagógiai, illetve közművelődési képzést folytató nevelési-oktatási intézmény, amiből négy évfolyamon közismereti oktatás és szakmai képzés, az ötödik évfolyamon kizárólag szakmai képzés folyik. A Programkövetelmények alapján készített kerettanterv további egy évfolyamot határozhat meg, amely a nappali rendszerű nevelés-oktatásban is alkalmazható. A szakgimnázium érettségi végzettség és szakképesítés megszerzésére, szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulásra, valamint szakirányú munkába állásra készít fel. Érettségi végzettséggel rendelkező tanulók részére a szakgimnáziumban az érettségi végzettséghez kötött szakgimnáziumi szakképesítésre felkészítő évfolyamok száma kettő. Ebben az esetben a szakgimnázium a képesítő vizsgára történő felkészítést a tizenharmadik-tizennegyedik évfolyamon szervezi meg. A Programkövetelmény alapján készített kerettanterv további egy évfolyamot határozhat meg.

Szakgimnáziumi tanuló nem teljesítheti a szakmai gyakorlatát szakképzési munkaszerződéssel, mert ilyen csak szakiskolai, szakképző iskolai és technikai tanuló (vagy képzésben részt vevő személy) köthet.

1.3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségei (felnőttképzés, okleveles technikus képzés)

Magyarországon **felnőttképzési jogviszonyban:**

- szakképző intézményben 25 év alatt második szakmát ingyen,
- szakképző intézményben 25 év felett első és második szakmát ingyen,
- szakképző intézményben bármely életkorban harmadik és további szakmát költségtérítés mellett,
- szakképző intézményben tankötelezettség teljesítését követően részs szakmát költségtérítés mellett (*nem keverendő a Műhelyiskolai képzéssel*),
- szakképző intézményben tankötelezettség teljesítését követően egy szakképesítést ingyen,
- felnőttképzőnél tankötelezettség teljesítését követően részs szakmát költségtérítés mellett,

EUROPEAN UNION

- felnőttképzőnél tankötelezettség teljesítését követően szakképesítést költségtérítés mellett,

lehet tanulni.

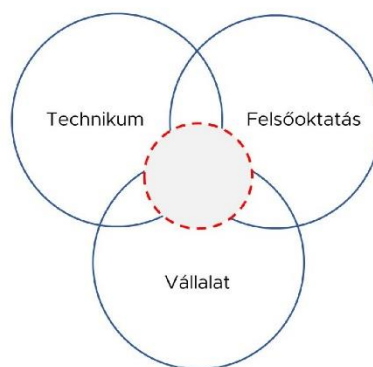
Felnőttképzőknél (szakképző intézményeknél, vagy felnőttképző vállalkozásoknál), továbbá:

- képzést nem biztosító, tanúsítványt adó képzéseken, oktatásokon,
- belső képzéseken, továbbképzéseken,
- jogszabály alapján szervezett képzéseken, valamint
- egyéb kompetenciafejlesztő oktatásokon, képzéseken, tréningeken stb...

lehet részt venni.

Az okleveles technikusképzés

Okleveles technikusképzést azok a technikumok indíthatnak a 2021/2022-es tanévtől, amelyek erre a képzési formára miniszteri engedéllyel rendelkeznek. Az okleveles technikusképzés technikum, felsőoktatási intézmény és duális képzők együttműködésén alapul és működik. Az okleveles technikusképzés szakmai oktatási programja a felsőoktatási intézmény és a technikum által közösen kerül kidolgozásra, a hagyományos technikus képzéshez képest többlettartalommal.

forrás: <https://ikk.hu/p/okleveles-technikuskepzes>

Mi az okleveles technikusképzés lényege?⁵

- *„A képzésbe beépített többlet ismeretanyag elsődlegesen felsőfokú alapozó ismeretek elsajátítására irányul.*
- *A képzési idő a „hagyományos” technikumival megegyező (5 év).*
- *Az ágazati alapoktatás a közös ágazati tartalommal folyik, vagyis az első két évben ugyanúgy az ágazati alapismereteket sajátítják el a tanulók. A többlet oktatási tartalom a szakmaválasztást követően, a szakirányú oktatás során épül be a képzésbe.”*

Az okleveles technikusképzés előnyei:

- Könnyebb bekerülés felsőoktatásba szakirányú továbbtanulás esetén (kedvezőbb pontszámítás).
- Kreditelismertetési lehetőség a felsőfokú tanulmányok során.
- Akár annál duális képzőnél is folytatódhat a tanuló felsőfokú szakmai oktatása, amelynél a középfokú szakirányú oktatását is teljesítette, így a tanuló szakmai gyakorlati ideje meghosszabbodik.
- A képzést elvégzettek az oklevelükben a megszerzett szakma megjelölése mellett az „okleveles technikus” megjelölést is használhatják.
- A felsőoktatási intézmény - az oklevél mellékletét képező - igazolást ad ki arról, hogy a tanuló okleveles technikus képzésben vett részt.

A képzésbe jelentkezni:

1. a középiskolai felvételi eljárás során, valamint
2. az ágazati alapoktatást követően – a szabad férőhelyek függvényében is lehet.

⁵ <https://ikk.hu/p/okleveles-technikuskepzes>

2. Ausztria

2.1. Bevezetés

Az osztrák szakképzés működése és működtetése a vállalatok igényein alapul. A szakképzési rendszer legfőbb célja az osztrák versenyképesség széleskörű támogatása, amely a mindenkori (OECD, EU, IMF, World Bank) felmérések alapján, sikeres.

A vállalati igények szakképzésbe történő becsatornázása, az osztrák duális képzési modellben teljesebb ki. Ennek a modellnek az alapját az oktatási intézmények és a vállalatok, duális képzőhelyek között fennálló nagyon szoros összefogás képezi. A rendszer hatékony, példaértékű működését mi sem bizonyítja jobban, mint, hogy a magyar szakképzési rendszer átalakításakor a szakértők ezt a szakképzési rendszert vették alapul. Az Európai Unió egyik legnagyobb problémája a fiatal korúak munkanélkülisége. Az Ausztriában tapasztalható fiatalok munkanélküliségi ráta alacsony szintje is bizonyítja, hogy a szakképzési rendszer jól működik. Ausztriában a duális képzőhelyekkel egyeztetve az iskolák biztosítják, hogy az oktatás a megfelelő gazdasági, munkaerőpiaci követelményekhez illeszkedjen. A rendszer minden életkorban, mindeki számára biztosítja, hogy képesítést szerezhessen. Fontos bemutatni röviden az osztrák oktatási rendszer általános gazdasági vetületeit. A bemutatásra kerülő adatok a www.oecd.org oldalon található (a legutolsó elérhető adatok 2019-esek). Ausztria a GDP 1,75%-át költi oktatásra. Ez bőven az OECD országok átlaga felett van. Magyarországon ez a mutató 0,89%. A 2018-as PISA felmérés során, a matematikai képességek pontszáma Ausztriában 500 fölötti volt. Ez az érték a fiúknál 505, mely az OECD átlag felett van. Magyarországon ez a szám 486. A természettudományok területén az OECD átlag a fiúknál 488. Ausztria itt is jól teljesít az elért 491 ponttal. Magyarország ezen a területen 484 pontot ért el. A finnek, japánok és Észtország, valamint Korea kimagasló teljesítményt nyújt ezen a területen. Ausztriában a 10. osztályos diákok több, mint háromnegyede szakképzésben, egyharmada duális képzésben tanul tanulószerveződéssel.

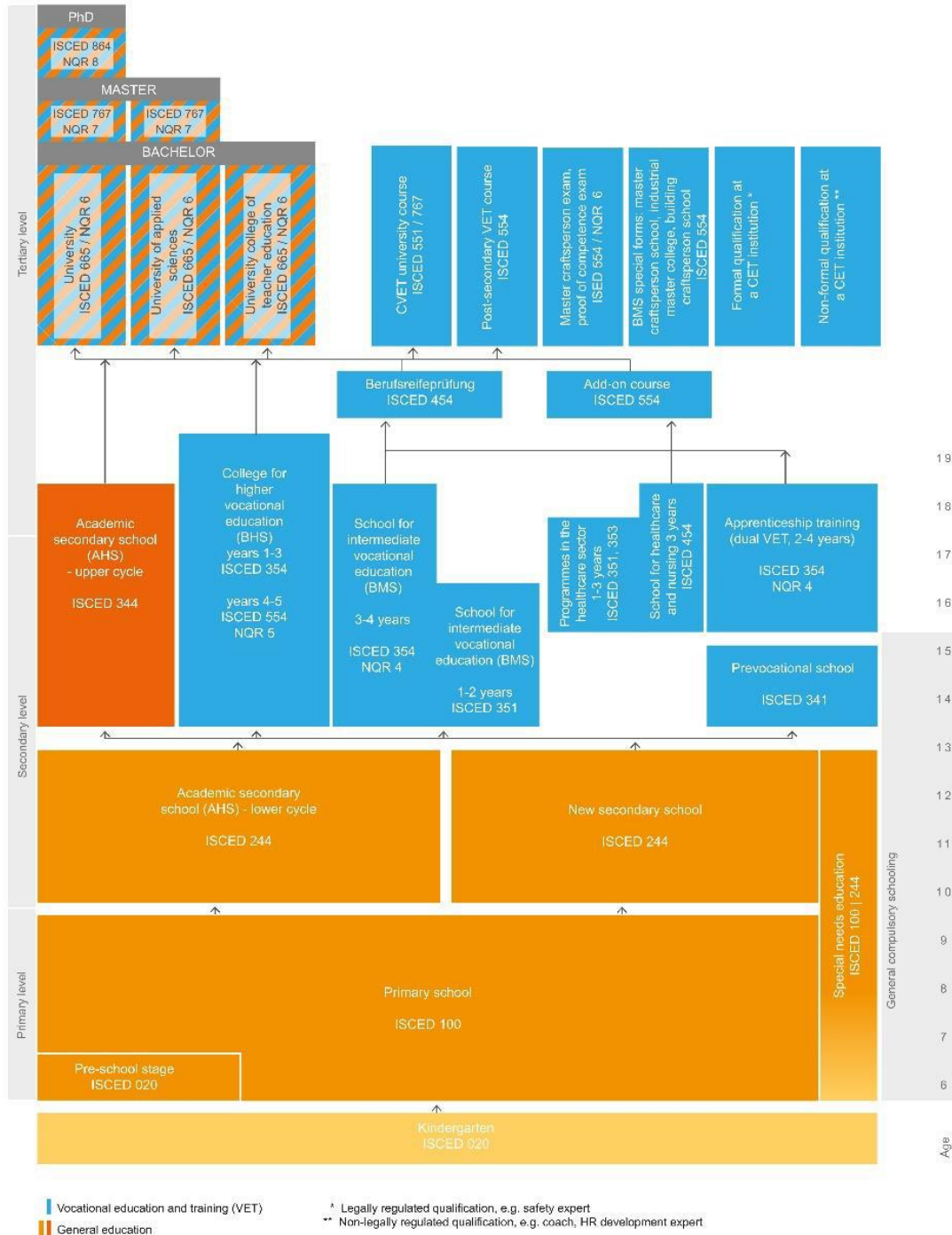
2.2. Az osztrák középfokú szakképzési rendszer bemutatása (Oktatási utak Ausztriában kiadvány alapján, melyet a Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung jelentetett meg⁶)

Ausztriában cél, hogy minden gyermek és fiatal, 18 éves koráig iskolába járjon. Ausztriában a 2020/2021-es tanévtől új középiskola típus került bevezetésre a Neue Mittelschule (NMS), mely kötelező a 10-14 éves diákok számára. A diákok középiskola választását professzionális pályaorientációs tanácsadás segíti. A középiskolák speciális tantervvel rendelkeznek, melynek fókuszban a gyermekek és adottságai állnak. A zenei és a sportközépiskolák mellett négy fókuszterület közül biztosíthatnak képzést a középiskolák:

- nyelvészti-humanisztikai-bölcsészettudományi,
- természetdományos-matematikai,
- gazdasági-gyakorlati,
- zenei-kreatív.

A középiskola elvégzését követően a tanulók járhatnak politechnikumba, általános középiskolába, szakképző iskolába/szakiskolába, középfokú szakképző iskolába, vagy felsőfokú szakképző iskolába.

⁶ Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung: Oktatási utak Ausztriában, Wien, 2021

The Austrian education system; Source: ibw, Vienna 2020⁷

⁷ Apprenticeship system 3. oldal

Az osztrák középiskolások 75%-a tanul szakképzésben.

Inkluzív képzés és speciális iskolák

A 2000-es évek elején egyedülálló volt az Ausztriában bevezetett integratív szakmai képzés, amely a gyógypedagógiai fejlesztésre szoruló sajátos nevelési igényű diákok számára, speciális tanterv alapján biztosít oktatási lehetőséget, hogy megfelelő kompetenciákat és képesítést szerezhessenek, melyekkel beléphetnek a munkaerő piacra.

Az osztrák speciális és inkluzív iskolák bemutatása⁸:

Iskolalátogatás helye	Speciális iskola – Sonderschule	Inkluzív iskola
Időtartam	Kilenc év a szakképzési előkészítő évvel együtt.	Négy év általános iskola. Négy év középiskola vagy gimnáziumi alsó tagozat. Egy év politechnikum vagy egy év háztartásvezetési iskola.
önkéntes 11. és 12. tanév	Az Oktatási Igazgatóság és az iskolafenntartó hozzájárulásával.	Az Oktatási Igazgatóság és az iskolafenntartó hozzájárulásával.
Fókuszpontok	Intenzív pedagógiai támogatás magasan specializált helyszíneken, kis tanulócsoportokban.	SNI-s és nem SNI-s gyermekek és fiatalok együttes tanítása, intenzív támogatással a speciális kihívásoknak megfelelően.
Tanterv és értékelés	Tanítás az SNI-határozatban megállapított tanterv alapján.	Tanítás az SNI-határozatban megállapított tanterv alapján.
Átmenetek	A tantervtől függően vagy kísérő átmenet a munka világába, vagy ha a középiskola vagy a gimnázium (AHS) alsó tagozatának tantervét tanították, és a felső tagozatra való átmenet iskolai követelményei teljesülnek, átmenet az emelt szintű középfokú vagy felsőfokú iskolába.	A tantervtől függően vagy kísérő átmenet a munka világába, vagy ha a középiskola vagy a gimnázium (AHS) alsó tagozatának tantervét tanították, és a felső tagozatra való átmenet iskolai követelményei teljesülnek, átmenet az emelt szintű középfokú vagy felsőfokú iskolába.

⁸ Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung: Oktatási utak Ausztriában, 22. oldal

Politechnikum

A politechnikum egy 1-3 éves képzéstípus, melynek célja a szakképzés megkezdésére, illetve a továbbtanulásra való felkészítés. A képzés heti oktatási ideje 32 óra. A képzésben hangsúlyosan jelenik meg a szociális és egyéni készségek fejlesztése, a pályaorientáció, a szakmai orientáció, a választott szakirány elméleti és gyakorlati alapismereteinek oktatása. Az iskolák a képzésük tanmenetét a kötelező elemek és tantárgyak mellett kiegészíthetik a tanulókhöz, illetve a helyi gazdasághoz illeszkedő tananyagelemekkel, tantárgyakkal. A politechnikumok alapvetően hét szakterületet kínálnak a diákok számára, úgymint; fém, elektromos, fa, építő, kereskedelem és iroda, egészség-szépség-szociális, valamint turizmus. A tanév három periódusra osztható, mely kezdődik egy 4-8 hetes **orientációs szakasszal** (a képzési program, az iskola, az iskolatársak megismerése, pályaorientáció, a szakirány választás támogatása tanműhelyi gyakorlatokkal, üzemlátogatásokkal, próbanapokkal), majd követi az első félév végéig egy **fakultatív fókuszfázis** (célja a választott terület mellett, további két terület megismerése), majd megkezdődik a diákok által választott szakterületen a szakmai alapképzés. A politechnikumot követően a diákok felvételi nélkül kezdenek meg tanulmányaikat egy szakképző iskolában.

Szakképző iskola

Az iskolatípus feladata a duális képzés során a diákok ismereteinek bővítése, a képzőhelyi oktatás kiegészítése. Az elérhető szakmák oktatása általában három évig tart, de léteznek kettő és négy évig tartó képzések is. A diákok az alábbi 15 ágazat közül választhatnak szakmát:

- Építőipar
- Iroda, adminisztráció, szervezés
- Vegyipar
- Nyomtatás, fotó, grafika, papírfeldolgozás
- Elektrotechnika, elektronika
- Gasztronómia
- Egészség és testápolás

EUROPEAN UNION

- Kereskedelem
- Fa, üveg, agyag
- Információs és kommunikációs technológiák
- Élelmiszerek és élvezeti cikkek
- Fémtechnológia és gépgyártás
- Textil, divat, bőr
- Állatok és növények
- Szállítás és raktározás

A képzés lezárásaként a tanulók szakmunkásvizsgát tesznek, mely után járhatnak mesterképzésre, tanulhatnak egy második szakmát, vagy szakmai érettségire felkészítő képzésben vehetnek részt.

Középfokú szakképző iskola

Különböző hosszúságú (1-4 évesek is lehetnek) és szintű képzést nyújtó iskolatípus. Belépési alapfeltétele a 8. évfolyam sikeres elvégzése. Az egy-, vagy két éves alapszintű szakképzést nyújtó képzésekre, a mezőgazdasági képzésekre, valamint politechnikumot követően nincs felvételi eljárási kötelezettség előírva a diákok számára a beiratkozáshoz.

Képzési időtartamok és intézmények:

- három- vagy négyéves képzéseket nyújtanak a műszaki, ipari és iparművészeti főiskolák,
- hároméves képzéseket nyújtanak a kereskedelmi iskolák,
- egy, két és hároméves képzéseket nyújtanak a gazdasági szakképző iskolák,
- hároméves képzéseket nyújtanak a divatfőiskolák,
- hároméves képzéseket nyújtanak a szállodaipari főiskolák, turisztikai főiskolák, vendéglátóipari főiskolák,
- hároméves képzéseket nyújtanak a szociális szakmák iskolái, 2-től, 4,5 éves képzéseket nyújtanak a szociális gondozói szakmákat oktató iskolák,
- kettőtől négyéves képzéseket nyújtanak a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási főiskolák,

EUROPEAN UNION

- hároméves képzést nyújtanak a szakiskolák pedagógiai asszisztens szakmák elvégzéséhez,
- hároméves képzést nyújtanak a szövetségi sportakadémiák.

A három, vagy négy éves képzési szakaszokat követően a diákok részt vehetnek szakmai érettségi vizsgára történő felkészítő képzésen, járhatnak mestervizsgára felkészítő képzésre, továbbá szakmai végzettségük birtokában mentesülnek a vállalkozói vizsga letétele alól is.

Felsőfokú szakképző iskola

Ez az öt évfolyamos iskolatípus érettségit és szakmai diplomát is biztosít a diákok számára. Az iskolatípusban a tanulmányok megkezdéséhez a középiskola 4. osztályát, vagy a politechnikumot kell elvégezni. Esti formában felnőttek is járhatnak felsőfokú szakképző iskolába.

Iskolák és képzési területek:

- Felsőfokú műszaki és ipari iskolák
- Felsőfokú divat- és ruhaipari iskolák
- Felsőfokú turisztikai iskolák
- Kereskedelmi Akadémiák
- Felsőfokú gazdasági iskolák
- Mezőgazdasági és Erdészeti Főiskolák
- Általános iskolai pedagógusképző főiskolák
- Szociálpedagógiai iskolák

A felsőfokú szakképző iskolák elvégzését követően a diákok felsőoktatási intézményekben folytathatják tanulmányaikat, ahol meglévő tudásukat tanulmányaik során beszámítják. A műszaki és mezőgazdasági képzésekben végzetek használhatják a mérnök megnevezést. Szakmai végzettségük birtokában a végzetek mentesülnek a vállalkozói vizsga letétele alól is.

Nagy a hasonlóság az osztrák felsőfokú szakképző iskola és kimenete, valamint a magyar technikum, azon belül is elsősorban az okleveles technikus képzés között.

2.3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségei (felnőttképzési lehetőségek) Ausztriában

*„Ausztriában a felnőttképzés bővelkedik a különböző célú és **sokszínű oktatási kínálatban**. A **képzési spektrum** az általános oktatási tanfolyamoktól, az alapképzéstől és az iskolai végzettségek felzárkóztatásától a második oktatási útvonalon, a szakképzési tanfolyamokon, a menedzsmenttanfolyamokon és a személyiségfejlesztő tanfolyamokon át a felsőoktatási tanfolyamokig és az egyetemi képzésig terjed.”⁹*

Szakkollégiumok

Felnőtt munkavállalók számára a Szakkollégiumok két évfolyamos felsőfokú szakképzést kínálnak, melyek belépési feltétele az érettségi vizsga, illetve a szakmai érettségi vizsga megléte. A szakkollégiumi képzés felsőfokú szakképző iskolai záróvizsgával, diplomavizsgával végződik.

Felkészítő tanfolyamok

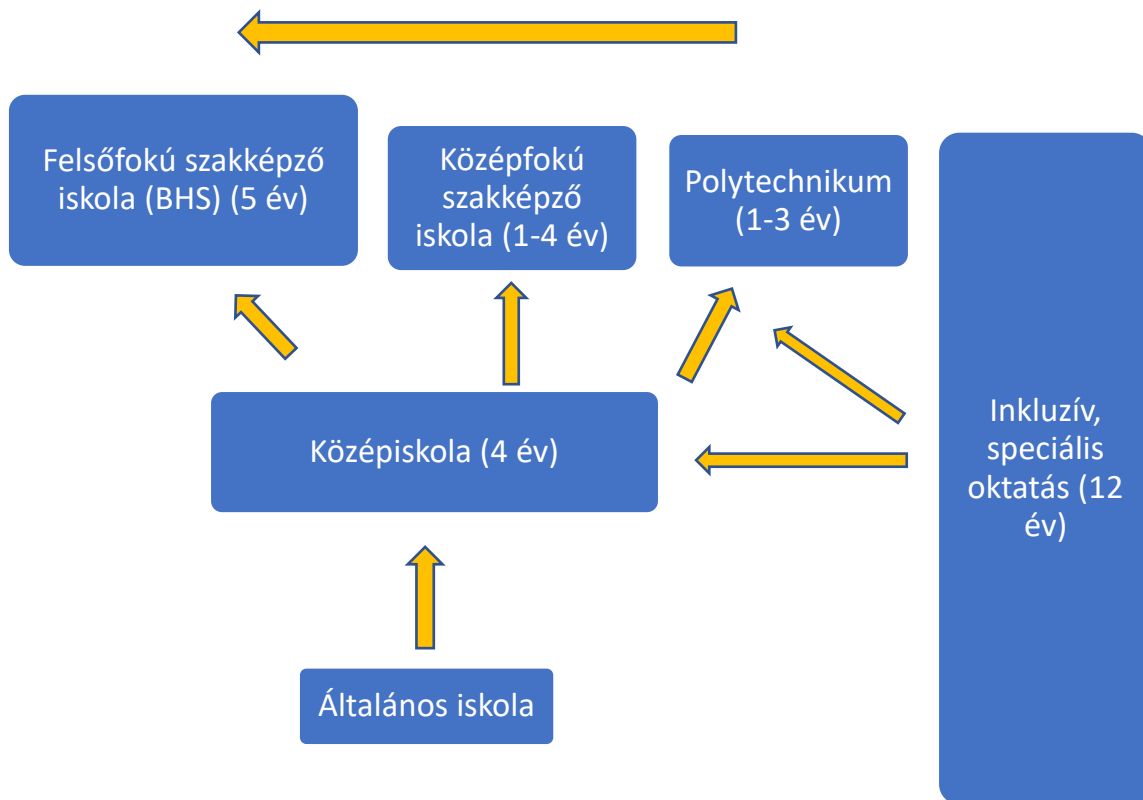
A tanfolyamok megkezdésének előfeltétele szakiskolai végzettség megléte, illetve egy előkészítő tanfolyam elvégzése. A felkészítő tanfolyamok felsőfokú szakképzést biztosítanak, érettségivel és diplomavizsgával záródnak. *„A Szövetségi Oktatási, Tudományos és Kutatási Minisztérium által finanszírozott felnőttképzési szervezetek, mint pl. népfőiskolák, szakképző intézmények, gazdaságfejlesztési intézmények és számos nonprofit regionális felnőttképzési szervezet kínál általános és szakképzési **oktatási és képzési intézkedéseket**.”¹⁰*

⁹ Oktatási utak Ausztriában 73. oldal

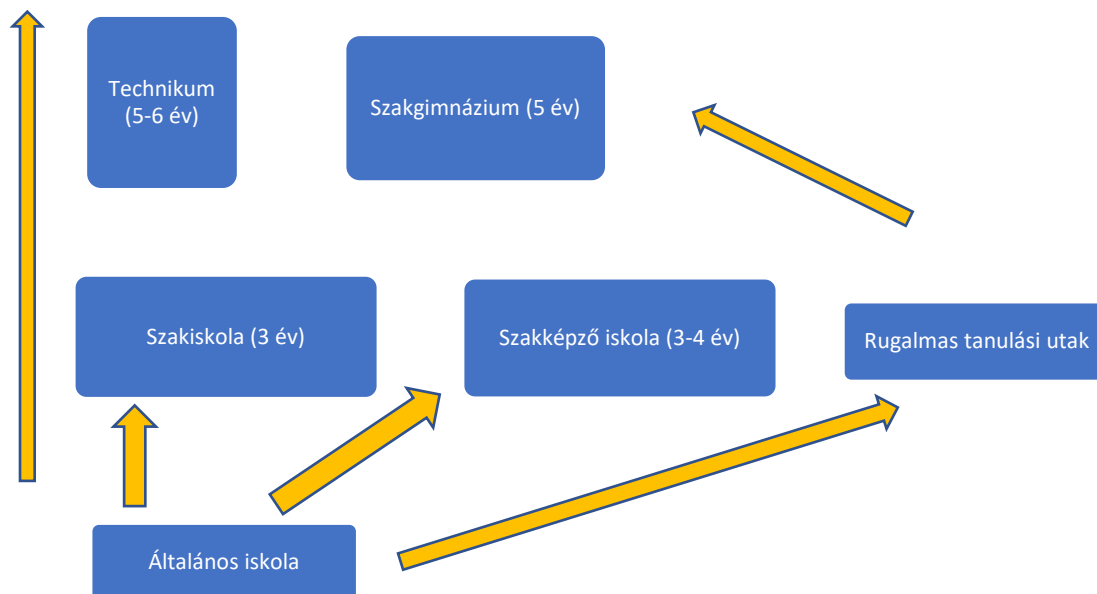
¹⁰ Oktatási utak Ausztriában 73. oldal

3. A magyar és az osztrák szakképzési rendszer összehasonlítása

Az alábbi ábrákon bemutatásra kerülnek az osztrák és a magyar középfokú szakképző intézménytípusok, valamint az azok közötti átjárási lehetőségek.

Az osztrák oktatási intézmények (saját ábra)

A magyar oktatási intézmények (saját ábra)

Az intézményi struktúra nagyon hasonló Ausztriában és Magyarországon. A szakképző intézmények mind a két országban kínálnak különböző képzési idejű és szintű képesítéseket. A magyar szakképző iskola megfelelője az osztrák középfokú szakképző iskola, a technikumé, pedig a felsőfokú szakképző iskola. Az intézmények biztosítják az érettségi megszerzését is, valamint a képesítés megszerzését követően továbbképzési lehetőségeket is kínálnak a diákoknak.

Alapvető különbségek az osztrák és a magyar szakképzési rendszerek között:

- A magyar általános iskolák felső tagozatán (5-8. évfolyamok) nem elérhetőek olyan professzionális pályaorientációs szolgáltatások, mint az osztrák középiskolákban.
- A magyarországon a szakképzés megkezdésének alapvető feltétele a meghatározott végzettség (általános iskolai, vagy gimnáziumi érettségi) megléte, valamint egészségügyi-, illetve bizonyos szakmák esetén a pályaalkalmasság. Felvételi eljárás semmilyen esetben sincs.
- A szakképző iskola Magyarországon nyolcadik évfolyamot követően három évfolyamos (bizonyos szakmák esetében 4), míg az osztrák középfokú szakképző iskola 1-4 évfolyamos képzéseket kínál.

Irodalomjegyzék

Szakirodalom

Bogdány Zoltán: **Digitalizáció a szakmai követelményekben: digitális követelmények pontosítása a szakmák KKK-jában,**
<https://tka.hu/hir/16058/digitalizacio-a-szakmai-kovetelmenyekben-digitalis-kovetelmenyek-pontositasa-a-szakmak-kkk-jaban>

Bundesministerium: **Oktatási utak Ausztriában,** Wien, 2021:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwim1pi4o6D7AhUzhf0HHfQDDZoQFnoECBgQAQ&url=https%3A%2F%2Fpubshop.bmbwf.gv.at%2Findex.php%3Freflex_media_type%3Dpubshop_download%26reflex_media_file%3Dbw_2122_ung.pdf&usq=AOvVaw3JOM0pbku7Zx_SjeOOZbkX

Federal Ministry Republic of Austria Labour and Economy: **Apprenticeship system (Dual Vocational Education and Training in Austria),** Vienna, 2022. -
<https://www.bmaw.gv.at/en/Topics/Vocational-Training-and-Skills/Apprenticeshipsandvocationaltraining.html>

Kissné Horváth Marianna - Dr. Homicskó Árpád Olivér - Kajdy József: **Duális képzéssel a munka világában,** MKIK, Bp., 2022

Jogsabályok, stratégiák

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról

2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról

12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

20/2021. (VI. 8.) EMMI rendelet a 2021/2022. tanév rendjéről

A Szakképzés 4.0 Stratégia, ITM Bp., 2019.
https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1024&Itemid=166%20-

Kapcsolódó weboldalak

Duális képzési portál - <https://dualis.mkik.hu/>

Duális felsőoktatási portál - <http://www.dualisdiploma.hu/>

Duális képzési rendszer - <https://www.advantageaustria.org/hu/zentral/business-guide/investieren-in-oesterreich/arbeit-und-beruf/duales-ausbildungssystem/ausbildung.hu.html>

Felsőoktatási modellváltás - <https://modellvaltas.kormany.hu/index>

Felsőoktatási portál - <https://www.felvi.hu/>

Federal Ministry Republic of Austria Labour and Economy - <https://www.bmaw.gv.at/en/Topics/Vocational-Training-and-Skills.html>

Innovatív Képzéstámogató Központ - <https://ikk.hu/>

Baranya megyei felnőttképzési portál - <https://kepzesbaranya.hu/kepzesi-kategoriak/>

Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal - www.nive.hu

Osztrák szakmák - <https://www.ausbildung.de/berufe/glossar/>

Osztrák szakképzési rendszer - <https://www.bildungssystem.at>

OECD - www.oecd.org